

Trafikkskilt

Del 5 Serviceskilt og virksomhetsvisning

NORMAL

Håndbok N300

Trafikkskilt

Del 5 Serviceskilt og virksomhetsvisning

Håndbøker i Statens vegvesen

Dette er en håndbok i Statens vegvesens håndbokserie. Vegdirektoratet har ansvaret for utarbeidelse og ajourføring av håndbøkene.

Denne håndboka finnes kun digitalt (PDF) på Statens vegvesens nettsider, www.vegvesen.no

Statens vegvesens håndbøker utgis på to nivåer:

Nivå 1: • **Oransje** eller • **grønn** fargekode på omslaget – omfatter *normaler* (oransje farge) og *retningslinjer* (grønn farge) godkjent av overordnet myndighet eller av Vegdirektoratet etter fullmakt.

Nivå 2: • **Blå** fargekode på omslaget – omfatter *veiledninger* godkjent av den avdeling som har fått fullmakt til dette i Vegdirektoratet.

Trafikkskilt

Del 5 Serviceskilt og virksomhetsvisning
Nr. N300 i Statens vegvesens håndbokserie

Forsidefoto:

ISBN: 978-82-7207-692-3

Forord

Dette er del 5 av håndbok N300 Trafikkskilt (skiltnormalen). Denne delen av skiltnormalen inneholder bestemmelser om bruk av servicesymboler på service- og vegvisningsskilt, og bestemmelser om virksomhetsvisning med hvite og brune vegvisningsskilt. Serviceskilt og virksomhetsvisning er en del av det samlede vegvisningssystemet som er nærmere omtalt i del 4 av håndbok N300. Fellesbestemmelser for alle trafikkskilt finnes i del 1 av N300.

Forrige utgave av del 5 av N300 (2014) brukes som veiledning inntil videre.

Normalen er fastsatt med hjemmel i forskrift 7. oktober 2005 nr. 1219 (skiltforskriften) § 35.

Statens vegvesen Vegdirektoratet

Oktober 2015

Innhold

Forord	3
Innhold	4
5.1 Fellesbestemmelser om serviceskilt og virksomhetsvisning	6
Generelt	6
Skiltmyndighet	6
Overordnet planlegging	7
Kontinuitet i vegvisningen	7
Byer og tettsteder	7
Motorveger og motortrafikkveger	7
Tildekking	8
Forholdet til reklame	8
Servicesymboler for nødhjelp og vegservice	9
Servicesymboler for severdigheter og aktiviteter	10
Vegvisningssymboler som kan brukes til virksomhetsvisning	10
5.2 Virksomhetsvisning	11
Farge	11
Vegvisning i kryss	11
5.3 Serviceskilt	12
Farge	12
Markering av servicested	12
Forvarsling	12
Utforming	14
Prinsipper for symbolene 640 og 650	14
Navn og tekst på serviceskilt	15
5.4 Saksbehandling	22
Søknader om serviceskilting eller virksomhetsvisning	22
Egenandeler	22
Klagebehandling	23
5.5 Regler for bruk av de enkelte symboler	25
Serviceskilt 601 – 650	25
790 Vegvisningssymboler	48
Vedlegg del 5	42
1: Eksempler på beregning av egenandeler	42
2: Søknad om serviceskilt eller virksomhetsvisning	43

Figurliste

Figur 5-1.1	Eksempel på overordnet geografisk vegvisning	6
Figur 5-1.2	Eksempler på blå og brune serviceskilt	6
Figur 5-1.3	Eksempler på hvit og brun virksomhetsvisning	6
Figur 5-1.4	Bruk av teip for å varsle at noen eller alle tilbud er stengt	8
Figur 5-1.5	Angivelse av døgnåpen service	8
Figur 5-1.6	Symboler som kan brukes til serviceskilt eller virksomhetsvisning	10
Figur 5-2.1	Virksomhetsvisning	11
Figur 5-2.2	Virksomhetsvisning i kryss supplert med avstandsskilt eller serviceskilt	11
Figur 5-3.1	Forvarsling med serviceskilt	12
Figur 5-3.2	Blått og brunt serviceskilt på samme stolpe	12
Figur 5-3.3	Forvarsling med to serviceskilt på samme stolpe og tilleggsinformasjon for det ene symbolet	13
Figur 5-3.4	Flere serviceskilt på samme sted	13
Figur 5-3.5	Serviceskilt med stedsnavn og utdypende tekst	15
Figur 5-3.6	Angivelse av avstand til neste servicetilbud	16
Figur 5-3.7	Serviceskilt med 1 symbol	16
Figur 5-3.8	Serviceskilt med 2 symboler	17
Figur 5-3.9	Serviceskilt med 3 symboler	18
Figur 5-3.10	Serviceskilt med 4 symboler	18
Figur 5-3.11	Avstand til neste servicetilbud	18
Figur 5-3.12	Serviceskilt under stedsnavnskilt	19
Figur 5-3.13	Dimensjoner på serviceskilt	19
Figur 5-3.14	Utforming av serviceskilt med bare ett symbol	20
Figur 5-3.15	Utforming av serviceskilt med flere symboler, stedsnavn, tekst og avstand	20
Figur 5-3.16	Utforming av skilt som angir avstand til neste tilbud, ett symbol	20
Figur 5-3.17	Utforming av skilt som angir avstand til neste tilbud, to symboler	21
Figur 5-3.18	Utforming av serviceskilt under stedsnavnskilt	21
Figur 5-5.1	Utforming av skilt 601, størrelse MS og SS	25
Figur 5-5.2	Markering av nødhjelp	26
Figur 5-5.3	Serviceskilt med symbol 613.2 Rasteplass	29
Figur 5-5.4	Eksempler på serviceskilt for campinganlegg	30
Figur 5-5.5	Vegvisning til «Hytte»	31
Figur 5-5.6	Vegviserfløy for symbol 625 Rom og frokost	31
Figur 5-5.7	Serviceskilt med symbol 626 Overnattingssted	32
Figur 5-5.8	Serviceskilt med symbol 635 Informasjon	33
Figur 5-5.9	Serviceskilt med symbol 637 Turistkontor	33
Figur 5-5.10	Serviceskilt med symbol 640.10 Severdighet	34
Figur 5-5.11	Spesiell severdighet med eget symbol	35
Figur 5-5.12	Serviceskilt med symbol 640.12 Museum/galleri	36
Figur 5-5.13	Bruk av symbol 640.20 Utsiktspunkt	36
Figur 5-5.14	Bruk av symbol 640.30 Naturfredet område	37
Figur 5-5.15	Bruk av symbol 650.10 Badeplass	37
Figur 5-5.16	Bruk av symbol 650.11 Fiskeplass	38
Figur 5-5.17	Bruk av symbolene 650.20 Tursti og 650.21 Skiløype	39
Figur 5-5.18	Bruk av symbol 650.40 Gardsmat/bygdeturisme	39
Figur 5-5.19	Bruk av symbolene 719.10 Kirke og 719.15 Næringsområde	40
Figur 5-5.20	Symbolene 790.20 - 790.40 på vegvisningsskilt	41

5.1 Fellesbestemmelser om serviceskilt og virksomhetsvisning

Generelt

Serviceskilt og virksomhetsvisning er en del av det samlede vegvisningssystemet, og supplerer den geografiske vegvisningen som er omtalt i del 4.

Alle skilt som brukes til serviceskilt og virksomhetsvisning skal utformes etter reglene i denne håndboka, og bruk av andre symboler enn de som framgår av skiltforskriften, er ikke tillatt. Bedriftslogoer og spesielle skrifttyper skal heller ikke brukes.

Servicesymboler skal bare brukes på serviceskilt eller vegvisningsskilt.

Figur 5-1.1 Eksempel på overordnet geografisk vegvisning

Figur 5-1.2 Eksempler på blå og brune serviceskilt

Figur 5-1.3 Eksempler på hvit og brun virksomhetsvisning

Skiltmyndighet

Myndighet for oppsetting og nedtaking av serviceskilt og virksomhetsvisning er følgende, jf. skiltforskriften § 29:

På riksveg:	Regionvegkontoret
På fylkesveg:	Regionvegkontoret
På kommunal veg:	Kommunen
På privat veg:	Regionvegkontoret

Regionvegkontoret kan også treffe vedtak for skilting på kommunal veg dersom skilting på riksveg, fylkesveg eller privat veg må suppleres med skilt på kryssende kommunal veg. Kommunen har ikke slik myndighet for skilting på kryssende riksveg eller fylkesveg.

Overordnet planlegging

For å få en så god og helhetlig vegvisning som mulig, bør det utarbeides planer for serviceskilting og virksomhetsvisning som supplement til visningsplaner for geografisk vegvisning.

Slike planer kan omfatte:

- bestemte vegruter, f.eks. motorvegstreknings eller viktige turistruter
- områder med mye turistvirksomhet, eller byer og tettsteder
- visning til spesielle typer severdigheter og/eller aktiviteter i et fylke eller en kommune

Planen bør utarbeides i samarbeid med de berørte fylkeskommuner, kommuner, lokale turistorganisasjoner, næringslivsorganisasjoner og forvaltningsmyndigheten for naturvernområder.

Kontinuitet i vegvisningen

Det må sikres kontinuitet i vegvisningen. For virksomheter ved kommunal veg eller privat veg skal eventuell visning langs disse vegene være på plass før det skiltes fra riks- eller fylkesveg. For virksomhet ved privat veg, skal eventuell skilting langs de private vegene inngå i tillatelsen for skilting fra riks- og fylkesveg.

Byer og tettsteder

For å gjøre det enklere å finne bestemte servicetilbud, bør det gis informasjon ved hjelp av informasjonstavle plassert på egnet sted ved innkjøring til tettstedet, og på steder hvor ukjente bilister ofte stopper, f.eks. på rasteplass, ved parkeringsplass for turistinformasjonskontor, på busstasjon o.l.

Generelt bør vegvisning i byer og tettsteder baseres på vegvisningsskilt til bydeler og områder, og gatenavnskilt inne i hvert enkelt område. Dette oppnås best ved å utarbeide en samlet vegvisningsplan for hele området.

Motorveger og motortrafikkveger

På eller i tilknytning til motorveg skiltet med skilt 502 bør serviceskilt settes opp etter en samlet plan for motorvegstreknings eller vegruten. Det samme bør gjelde motortrafikkveger (skiltet med skilt 503) og lengre, avkjørselsfrie vegstreknings med tilnærmet motortrafikkvegstandard, og omkjøringsveger som leder trafikken utenom tettsteder med trafikantrettede servicetilbud.

På serviceskilt langs motorveg skal det bare tillates servicesymboler for trafikantenes umiddelbare behov, som f.eks. bensinstasjon, toalett, rasteplass og spisested anlagt primært for å betjene den aktuelle vegen. Der avstanden mellom slike tilbud er mer enn ca. 50 km, bør også avstanden videre til tilsvarende tilbud vises.

På motorveg skiltet med skilt 502 skal eventuell forvarsling av servicevirksomhet med orienteringstavler (det vil si visning til steder mer enn ca. 200 m fra vegen) vurderes etter strengere kriterier enn vanlig. Bruk av hvite eller brune felt på blå vegvisningsskilt bør unngås, om nødvendig brukes i stedet samleskilt (731).

Annen virksomhetsvisning på motorveg og motortrafikkveg bør bare unntaksvis tillates, og avgrenses til visning til virksomheter med svært mange ukjente besøkende.

Tildekking

Ved midlertidig stengning i mer enn en måned skal det aktuelle skiltet være fjernet eller tildekket, eller symbolet være satt ut av kraft med oransje teip. For virksomheter med sesongmessig drift, vurderes skilt som kan klappes sammen. For mer detaljert beskrivelse av tildekking, se del 1.

Figur 5-1.4 Bruk av teip for å varsle at noen eller alle tilbud er stengt

Bedrifter som har døgnåpent kan vise dette med teksten «Åpen 24 t» på nedre del av serviceskilt. Opplysninger som «Åpen», «Ledig», «Stengt» eller «Fullt» skal ikke gis i tilknytning til service- eller vegvisningsskilt, men kan tillates på privat skilt ved avkjørsel til bedriften.

Figur 5-1.5 Angivelse av døgnåpen service (600.33N)

Forholdet til reklame

Bedrifter som har trafikkfarlig eller annen ulovlig reklame, skal ikke få tillatelse til å bruke offentlige service- eller vegvisningsskilt. Dersom slike reklameskilt senere blir satt opp av bedrift som har godkjent serviceskilt eller virksomhetsvisning, skal tillatelsen trekkes tilbake og de offentlige skiltene fjernes. Før skilt fjernes bør varsel om fjerning sendes til bedriften.

Bedrifter som har reklameskilt godkjent etter vegloven § 33, bør ikke få forvarsel med serviceskilt eller vegvisningsskilt. Bedrifter som ligger godt synlig fra vegen med reklame på bygning eller frittstående reklameskilt, skal ikke få offentlig vegvisning ved avkjørsel. Unntak kan gjøres dersom det er vanskelig å oppdage riktig avkjørsel i tide.

Tillatelse til serviceskilt eller virksomhetsvisning skal inneholde forbehold om at skiltene kan fjernes dersom reklame oppsettes, selv om denne reklamen ikke er ulovlig etter vegloven.

Servicesymboler for nødhjelp og vegservice

					
601 Radiokanal	602 Førstehjelp	605 Nødtelefon	606 Brannsluknings- apparat	608 Kjøretøy- verksted	609 Hurtiglading av motorvogn
					
610.1 Drivstoff	610.2 Drivstoff (eks.)	611 Toalett- tømmeanlegg	612 Toalett	613.1 Raste plass	613.2 Raste plass/ WC
					
614 Enklere servering	616 Spisested	618 Campingplass	621 Bobilplass	622 Campinghytter	624 Vandrerhjem
					
625 Rom og frokost	626 Overnattings- sted	635 Informasjon	637 Turistkontor		

Servicesymboler for severdigheter og aktiviteter

640 Severdigheter

640.10
Severdighet

640.12
Museum/galleri

640.20
Utsiktspunkt

640.30
Naturfredet
område

650 Aktiviteter, friluftsliv m.m.

650.10
Badeplass

650.11
Fiskeplass

650.20
Tursti

650.21
Skiløype

650.40
Gardsmat/
bygdeturisme

Vegvisningssymboler som kan brukes til virksomhetsvisning

790.10
Kirke

790.15
Næringsområde

790.20
Svømmehall

790.30
Alpinanlegg

790.31
Hoppbakke

790.32
Skistadion

790.40
Golfbane

Figur 5-1.6 Symboler som kan brukes til serviceskiltning eller virksomhetsvisning

Det skal ikke brukes andre symboler enn de som er vist i normalen. Forslag til nye symboler sendes Vegdirektoratet.

5.2 Virksomhetsvisning

Virksomhetsvisning har til hensikt å hjelpe trafikantene med å finne frem til virksomheter i området langs vegen.

Virksomhetsvisning bør ikke strekke seg over en lengre vegstrekning enn ca. 5 km fra første vegviser til målet det vises til. I mer spredtbygde områder kan det vises til steder over lenger avstand.

Farge

Virksomhetsvisning skal ha hvit bunnfarge og svart tekst og bord, eller brun bunnfarge med hvit tekst og bord.

De brune skiltene brukes til visning til mål av særlig interesse for turisttrafikk, som er:

- nasjonale turistveger
- steder som kan bruke 640-symbolene (severdigheter)
- steder med mer enn 50.000 besøkende pr år

Vegvisning i kryss

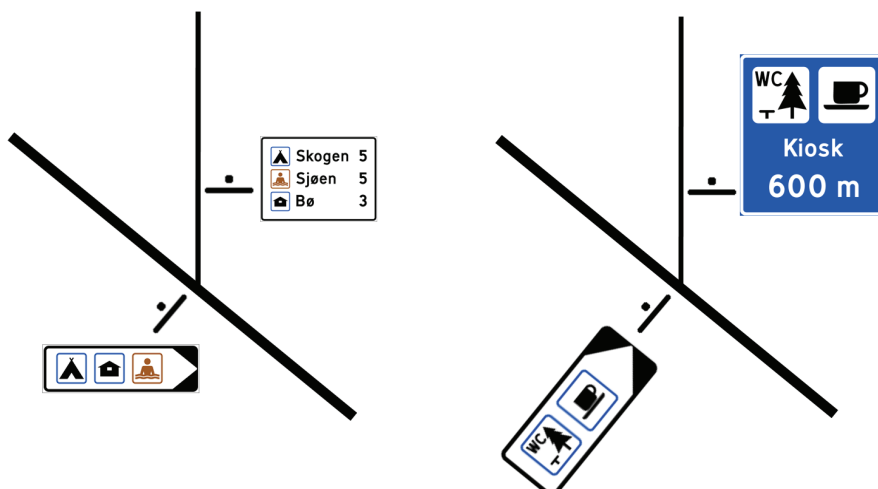
Avstand bør angis på vegvisningsskiltet når det vises til enkeltanlegg.

Figur 5-2.1 Virksomhetsvisning

Avstand kan angis på 725 Avstandsskilt etter krysset. Dette er særlig aktuelt når det vises til mange anlegg.

For enkeltanlegg som ligger mindre enn 1 km fra krysset, kan serviceskilt med avstand brukes.

Figur 5-2.2 Virksomhetsvisning i kryss supplert med avstandsskilt eller serviceskilt

5.3 Serviceskilt

Serviceskilt har til hensikt å fortelle trafikantene om servicetilbud som ligger like ved vegen de ferdes på.

Farge

Serviceskilt med symbolene 601 - 637 «Servicesymboler for nødhjelp og vegservice» («blå» symboler) skal være blå med hvit bord og skrift, og med svarte eller røde symboler på hvite felt.

«Blå» servicesymboler skal ikke brukes på brune serviceskilt.

Serviceskilt med symbolene 640 «Severdigheter» skal være brune med hvite border og skrift, og skal ha brune symboler på hvite felt.

Virksomhet som kan bruke symbolene 650 «Aktiviteter» skal ikke forvarsles med serviceskilt, men med hvit orienteringstavle. Hvis det settes opp serviceskilt for et anlegg, og det på dette anlegget finnes tilbud som tilfredsstillir kriteriene for bruk av ett eller flere 650-symboler, kan slike symboler likevel tas med på serviceskiltet, også hvis det er blått. 650-symbolene skal være brune.

Markering av servicested

Følgende servicesymboler skal bare brukes til å markere selve servicestedet:

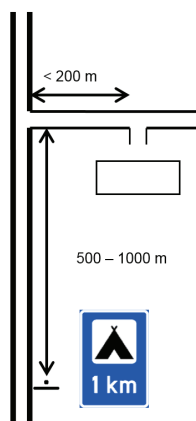
- 602 Førstehjelp ved førstehjelpskap
- 605 Nødtelefon
- 606 Brannslukningsapparat

Symbolet brukes da på eget serviceskilt, som kan være plassert på skap e.l. Skiltet skal ikke ha tekst eller avstandsangivelse.

Forvarsling

Serviceskilt skal angi avstanden fra skiltet og fram til avkjøringen. Svingpil skal ikke brukes.

Forvarslingen bør plasseres 0,5 - 1 km før avkjøringen til serviceanlegget. På motorveg og veger med fartsgrense 90 km/t kan avstanden økes til 2 km. For å unngå skilting i tunnel kan større avstander godtas.

Figur 5-3.1 Forvarsling med serviceskilt

Figur 5-3.2 Blått og brunt serviceskilt på samme stolpe

Flere serviceskilt for samme sted

Det kan være nødvendig å bruke flere serviceskilt for samme sted hvis:

- reglene for fargebruk tilsier bruk av både blå og brune serviceskilt
- hvis det brukes tilleggsinformasjon som ikke gjelder alle symbolene
- hvis det unntaksvis må brukes flere enn 4 symboler

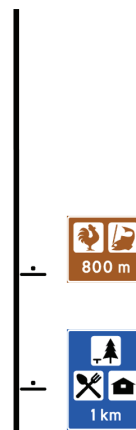
To skilt med til sammen 4 symboler kan settes opp på samme stolpe. Blått skilt skal stå over eventuelt brunt skilt. Skilt på samme stolpe skal ha samme bredde.

Hvis det må vises både «blå» og «brune» symboler for samme sted, bør det brukes to skilt, ett med blå bunnfarge og ett med brun bunnfarge. Begge skiltene skal angi avstand, men stedsnavn eller tilleggsinformasjon kan eventuelt bare angis på ett av skiltene hvis dette ikke kan misforstås. 650-symboler kan unntaksvis brukes på blått skilt, men hvis det for samme sted også er brunt skilt, skal alle brune symboler samles på dette skiltet. Unntak kan være gitt for enkelte symboler.

Det skal ikke være mer enn 4 forvarsler foran et kryss. Som forvarsel regnes både serviceskilt og orienteringstavler (skiltene 701–709), samt skilt 731 Samleskilt for vegvisning.

Figur 5-3.3 Forvarsling med to serviceskilt på samme stolpe og tilleggsinformasjon for det ene symbolet

Figur 5-3.4 Flere serviceskilt på samme sted

Utforming

Alle serviceskilt, unntatt skilt 601 Radiokanal, skal utformes som et 600-skilt med de aktuelle symboler.

Serviceskilt skal være rektangulære eller kvadratiske med hvit skrift og bord, og kan ha 1 – 4 symboler på hvite felt. Skiltene skal være blå eller brune. På skiltene kan også angis:

- Stedsnavn (over symbolene)
- Utdypende tekst (under symbolene)
- Avstand (nederst)

Skiltnummer 600 angir ulike utformingsmønstre for serviceskilt.

Det brukes følgende undernummerering:

- Første siffer etter punktum angir antall symboler på skiltet
- Andre siffer angir mengden tilleggsopplysninger:
  1. Ingen ekstra opplysninger (markering av servicested)
  2. Bare avstand
  3. Utdypende tekst og avstand
  4. Stedsnavn og avstand
  5. Stedsnavn, utdypende tekst og avstand
- Bokstav angir symbolplassering:
  - H Horisontalt
  - V Vertikalt
  - Ø Flest symboler øverst
  - N Flest symboler nederst
  - A Underskilt for å vise avstand til neste tilbud
  - S Serviceskilt som plasseres under stedsnavnskilt

Serviceskilt skal utformes i samsvar med figurene 5-3.7 - 5-3.13. De forskjellige elementene på serviceskilt skal ha størrelser som vist i figur 5-3.13.

Hvis et stedsnavn eller en utdypende tekst må deles på to linjer, skal avstanden mellom linjene være 11/7 H.

Eksempler på detaljutforming av serviceskilt er vist i figurene 5-3.14 - 5-3.18.

Prinsipper for symbolene 640 og 650

I tillegg til fellesbestemmelsene i kapittel 5-1, gjelder følgende fellesbestemmelser for disse symbolene:

- 640-symboler brukes på brune serviceskilt og brune vegvisningsskilt. Unntak kan være gitt for det enkelte skilt.
- 650-symbolene brukes ikke på serviceskilt, men kan plasseres på blått eller brunt serviceskilt hvis det aktuelle stedet har andre tilbud som tilsier oppsetting av slike skilt.
- 650-symbolene skal bare brukes på hvite vegvisningsskilt, men kan brukes på brun vegviser hvis andre regler tilsier slik farge på visningen til stedet.

Skilting til stedet skal være tilrådd av vedkommende myndighet eller organisasjon, se det enkelte symbol. Slik tilråding skal bidra til å sikre:

- at stedet har nødvendig kvalitet i forhold til hva trafikantene kan forvente
- at det ikke skiltes til steder hvor det av ulike grunner ikke ønskes økt trafikk

Navn og tekst på serviceskilt

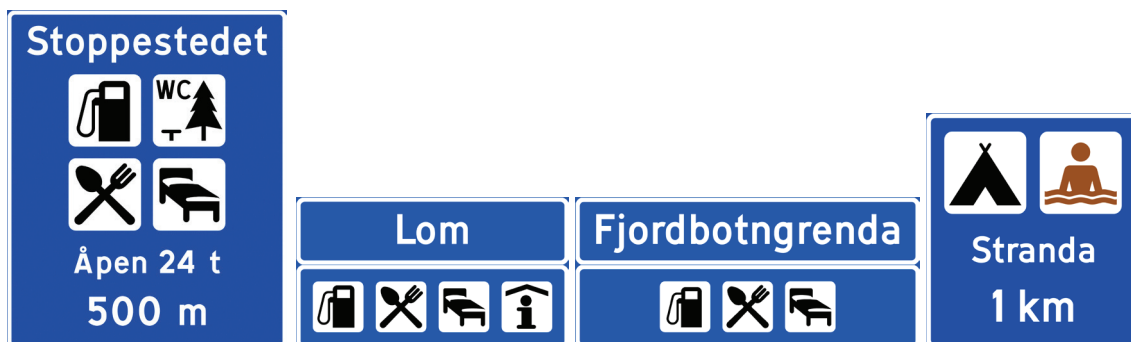
Stedsnavn

Navn på større rasteanlegg eller steder som er godt kjent i turistsammenheng, kan angis over symbolene. Avstand skal da angis. Stedsnavn som brukes på offentlige trafikkskilt skal være godkjent som stedsnavn. Alle godkjente stedsnavn finnes på norgeskart.no.

For mindre tettsteder kan servicetilbudene angis på et serviceskilt med utforming 600.S3 eller 600.S4 plassert under stedsnavnskilt for tettstedet (727). Avstand skal da ikke angis.

Utdypende tekst

For enkeltbedrifter kan steds- eller bedriftsnavn angis dersom dette er nødvendig for å skille mellom flere anlegg i samme område. Navnet skal da plasseres under symbolene.

Figur 5-3.5 Serviceskilt med stedsnavn og utdypende tekst

Avstand

Avstand skal alltid angis nederst på serviceskilt, unntatt:

- på skilt 601
- på skilt som brukes som markering av servicested (symbolene 602, 605, 606, 611 og 612)
- på skilt som brukes sammen med 727 Stedsnavnskilt.

Avstander under 100 m angis i meter avrundet til nærmeste 100 m, og eventuelt til nærmeste 50 m for avstander opp til 250 m. Avstander fra og med 1 km angis i hele km eller km med én desimal.

Det skal ikke settes opp serviceskilt i større avstand enn 2 km. Større avstander kan godtas for å unngå skilting i tunnel.

For strekninger med mange servicetilbud, kan de aktuelle servicesymbolene samles på ett skilt med avstandsangivelse som f.eks. «0,5 – 2 km».

Avstand til neste servicetilbud

Avstand til neste etterfølgende bensinstasjon, hurtigladestasjon eller rasteplass med WC kan angis på tilleggsskilt med servicesymboler og avstand. Avstanden angis i hele km. Tilleggsskiltet skal ha redusert størrelse, men samme bredde og farge som hovedskiltet.

Figur 5-3.6 Angivelse av avstand til neste servicetilbud

Valg av skiltstørrelse

Serviceskilt utføres i 3 standardstørrelser: LS, MS og SS.

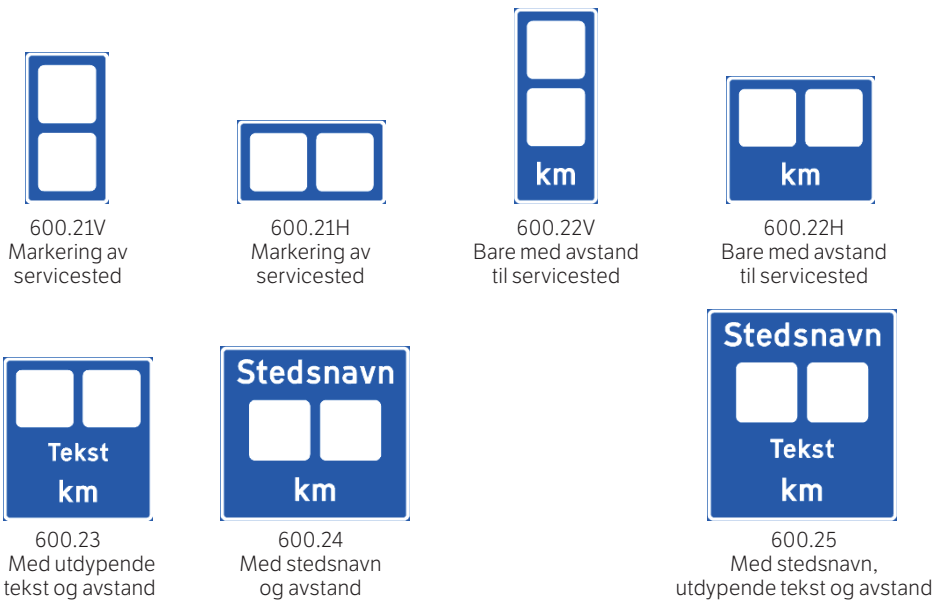
MS er den vanlige størrelsen, og skal brukes hvis ikke følgende kriterier tilsier bruk av LS eller SS:

- SS skal brukes på flerfeltsveger med fartsgrense 80 km/t eller høyere, og bør brukes på tofeltsveger hvis nærmeste del av skiltet må plasseres mer enn ca. 4 m fra kjørebane kant, målt enten horisontalt eller vertikalt.
- LS kan brukes på veger med fartsnivå lavere enn ca. 70 km/t og kjørebanebredde mindre enn 6,5 m. Horisontal avstand fra kjørebane kant til nærmeste del av skiltet skal ikke være mer enn 2,5 m, og vertikal avstand fra kjørebane til underkant skilt skal ikke være mer enn 3,0 m.

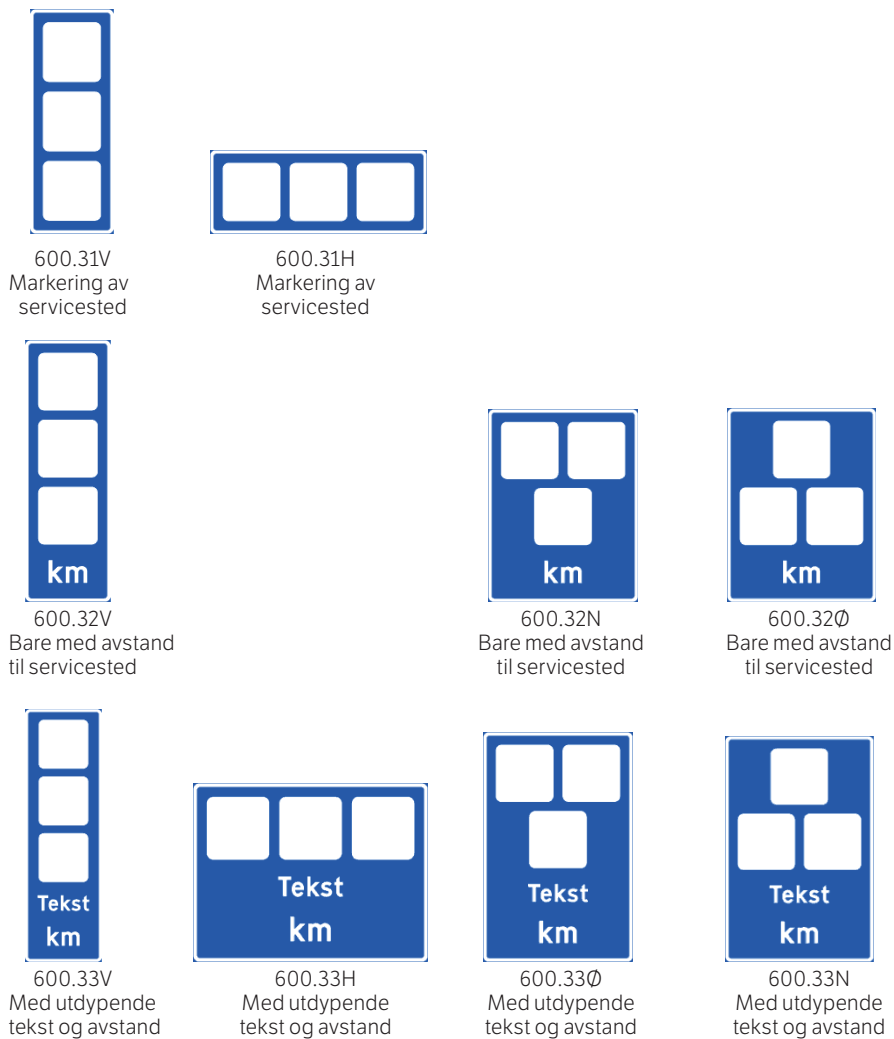
Skilt på samme stolpe skal ha samme standardstørrelse og samme skiltbredde.

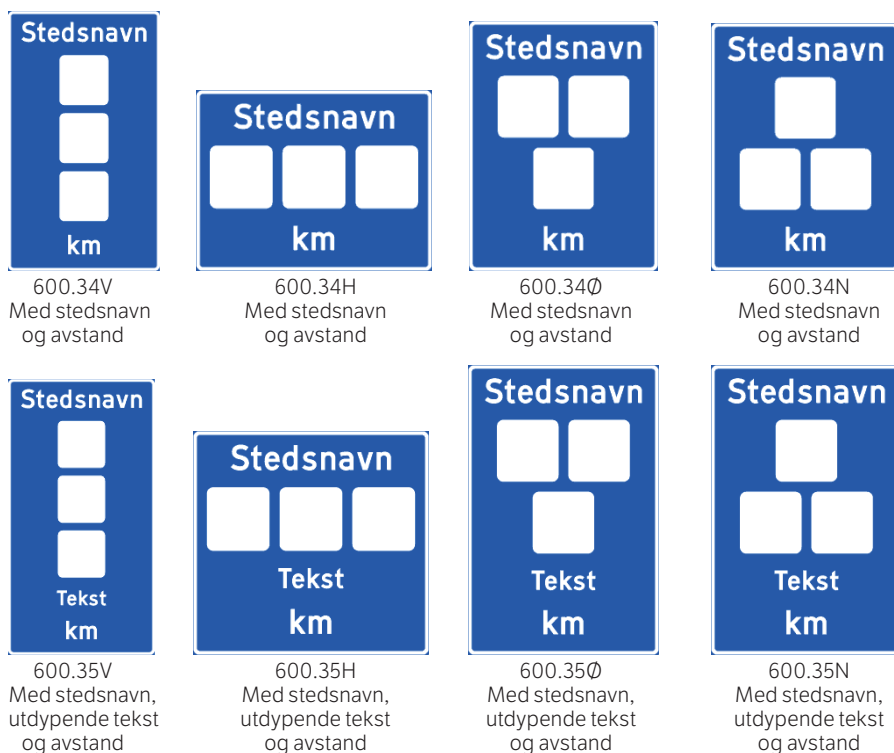

Figur 5-3.7 Serviceskilt med 1 symbol

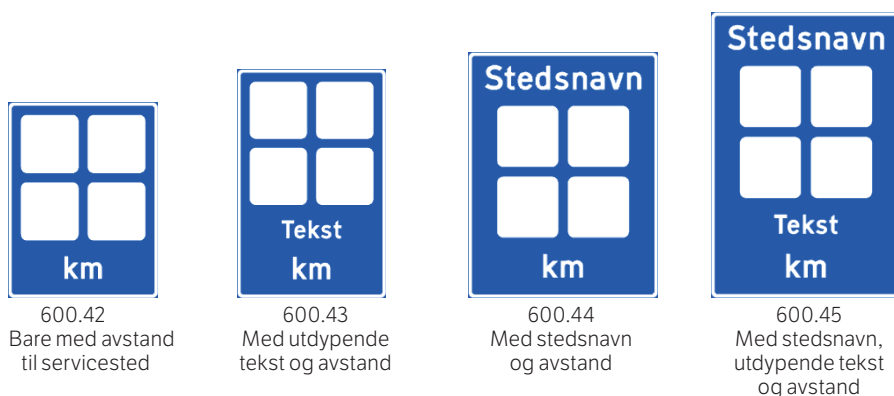

Figur 5-3.8 Serviceskilt med 2 symboler

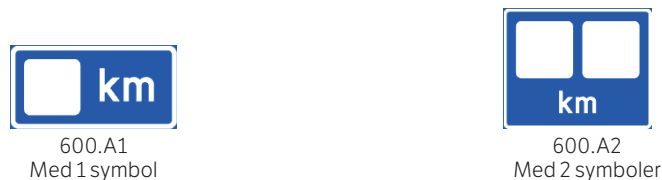

Figur 5-3.9 Serviceskilt med 3 symboler

Figur 5-3.10 Serviceskilt med 4 symboler

Figur 5-3.11 Avstand til neste servicetilbud

600.S3
Med 3 symboler

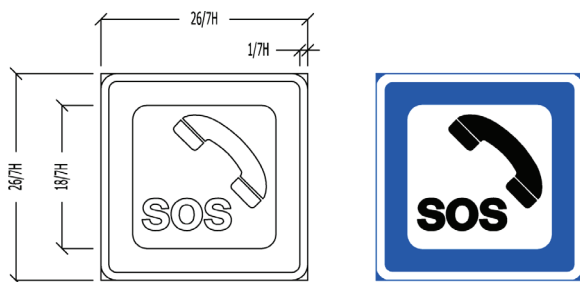

600.S4
Med 4 symboler

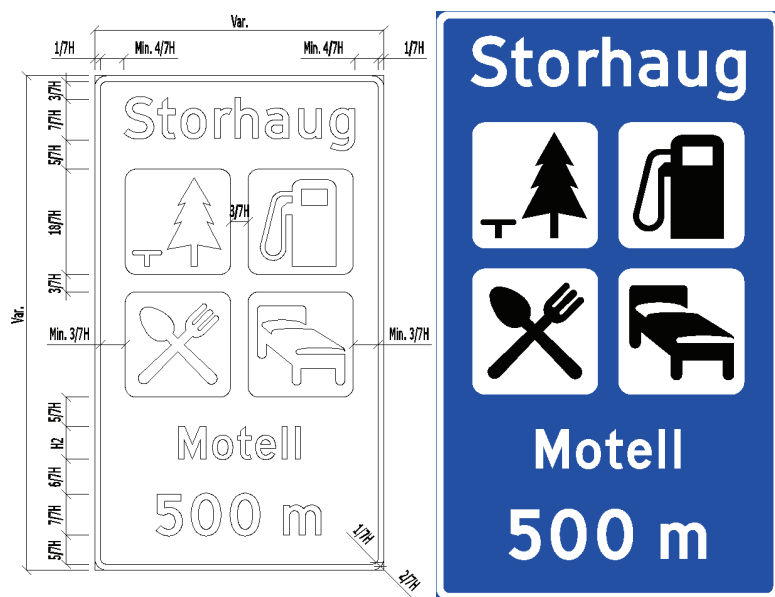
Figur 5-3.12 Serviceskilt under stedsnavnskilt

		H1/7	LS mm	MS mm	SS mm
Symbolfelt	S	18	360	450	540
Bordbredde e	e	1	20	25	30
Teksthøyde versal (Th):					
- navn	H1	7	140	175	210
- tekst	H2		126	140	175
- avstand	H1	7	140	175	210
Minimum horisontal avstand:					
- symbol – bord	a	3	60	75	90
- symbol - symbol	b	3	60	75	90
- navn/tekst – bord *	c	4	80	100	120
Minimum vertikal avstand:					
- bord – navn *	d	3	60	75	90
- bord – symbol *	e	3	60	75	90
- symbol – symbol	f	3	60	75	90
- symbol – tekst	g	5	100	125	150
- symbol – avstand	h	5	100	125	150
- tekst – avstand	k	6	120	150	180
- avstand – bord *	l	5	100	125	150
* = kan økes for å tilpasse innhold til platestørrelse					

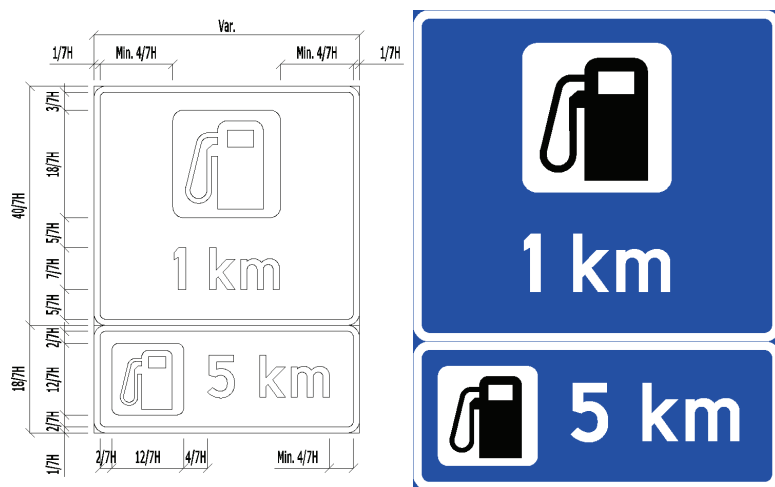
Figur 5-3.13 Dimensjoner på serviceskilt

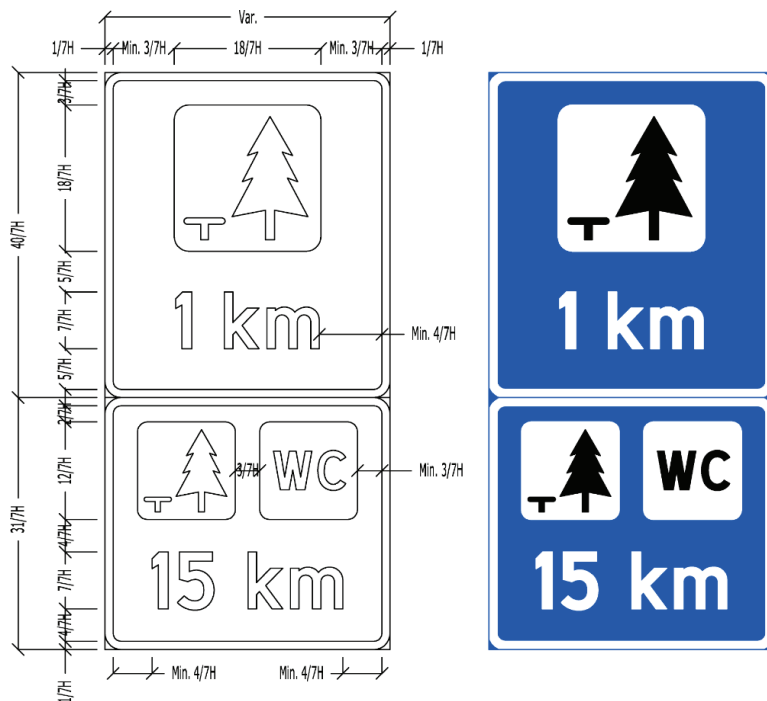
Figur 5-3.14 Utforming av serviceskilt med bare ett symbol (600.11)

Figur 5-3.15 Utforming av serviceskilt med flere symboler, stedsnavn, tekst og avstand (600.45)

Figur 5-3.16 Utforming av skilt som angir avstand til neste tilbud, ett symbol (600.12, 600.A1)

Figur 5-3.17 Utforming av skilt som angir avstand til neste tilbud, to symboler (600.12, 600.A2)

Figur 5-3.18 Utforming av serviceskilt under stedsnavnskilt (727.1, 600.S4)

5.4 Saksbehandling

Søknader om serviceskilting eller virksomhetsvisning

Virksomhet som ønsker serviceskilt eller virksomhetsvisning må sende søknad til Statens vegvesen hvis skiltene skal plasseres ved riksveg, fylkesveg eller privat veg, eller til kommunene hvis skiltet skal plasseres ved kommunal veg. Søknad kan utformes som et brev, eller ved å fylle ut et søknadsskjema, se vedlegg 2.

Søknaden bør inneholde:

- Navn, adresse og telefon for søker
- Beskrivelse av virksomheten det skal skiltes for:
  - type virksomhet
  - størrelse, besøkstall
  - åpningstider
  - eventuelle godkjenninger som kreves
- Beskrivelse av virksomhetens beliggenhet og adkomst:
  - kart og/eller tekstlig beskrivelse med gateadresse, gnr/bnr e.l.
  - avkjørselsforhold; er avkjørselen godkjent for det aktuelle forhold
  - parkeringsforhold
- Ønsket skilting:
  - hvilke symboler og eventuell tekst
  - steder det ønskes skilting

Om nødvendig vil skiltmyndigheten be om tilleggsopplysninger før saken avgjøres.

Skiltmyndigheten har i følge forvaltningsloven §§ 11 og 11a en plikt til å veilede søkere og behandle innkomne saker uten ugrunnet opphold. Dersom det kan forventes lang saksbehandlingstid skal søker få tilsendt et foreløpig svar. Søknader om serviceskilting og virksomhetsvisning skal også behandles etter reglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven, selv om et skiltvedtak formelt sett regnes som en forskrift.

Konsekvenser skal vurderes uansett utfall av saken, og avslag skal ikke gis uten at alternativer har vært vurdert. Både avslag og tillatelse skal begrunnes skriftlig.

Hvis søknaden avslås helt eller delvis, er det klageadgang på dette. Svar på søknaden skal inneholde informasjon om klageadgangen.

Hvis søknaden innvilges helt eller delvis, vil søker få tilsendt brev om dette samt et krav om betaling av egenandel.

Tillatelse til oppsetting av skilt kan inndras dersom veg- eller trafikkforholdene endres, eller hvis vilkårene for tillatelsen ikke overholdes.

Egenandeler

Skiltforskriften § 37 sier at utgifter til offentlige trafikkskilt dekkes som vegutgifter etter veglova § 20. I skiltforskriften §§ 38-44 er det imidlertid gitt bestemmelser om betaling av egenandeler for utgifter til serviceskilt og visning til bedrifter o.l.

Serviceskilting og virksomhetsvisning til kommersiell virksomhet skjer etter søknad fra virksomheten, og krever innbetaling av egenandel før skiltene settes opp. Egenandelen dekker også skiltvedlikehold i 5 år. Ved endringer, eller ved skade etter mer enn 5 år, må vanligvis ny egenandel betales.

Bestemmelsene om egenandeler skal ikke endre på de faglige vurderinger som skal legges til grunn for en søknad om serviceskilt eller virksomhetsvisning. Vurderingen av skiltsøknaden skal skje ut fra gjeldende bestemmelser og trafikktekniske prinsipper. Skiltmyndigheten avgjør skilmengde og utforming av skiltingen, som f.eks. teksthøyde.

Det er en forutsetning for å kreve betaling at noen har bedt om skilting. Vegmyndigheten kan unnlate å kreve betaling etter §§ 39 og 40 hvis et av leddene i § 44 er oppfylt.

Vegmyndigheten bestemmer om det skal kreves egenandel etter § 42 ved endring av eksisterende skilt. Det bør unnlates å kreve betaling dersom beregnet egenandel synes urimelig i forhold til de endringer som må gjøres.

Egenandel utregnes og gjelder for hvert enkelt skilt som er nødvendig for den skilting det er søkt om. Med tekstlinje menes stedsnavn, virksomhetsnavn eller virksomhetstype som er angitt på skiltet. Avstandsangivelse på serviceskilt regnes ikke med som tekstlinje ved utregning av egenandelen.

Først når betaling av egenandel er registrert mottatt, vil skilt bli produsert og satt opp.

Ønsker søker endringer i skiltingen (tekst eller symboler), utløser dette krav om ny egenandel.

Finner vegmyndigheten behov for å endre skiltingen som følge av vegomlegging, tilpassing til annen skilting eller andre grunner, skal det ikke medføre krav om egenandel de første fem årene etter at skiltet er satt opp. Etter fem år kan det kreves ny egenandel ved all endring av skiltingen, uansett grunn.

Klagebehandling

Avgjørelser om oppsetting av trafikkskilt er formelt sett vedtak av en lokal forskrift. For forskrifter gjelder andre saksbehandlingsregler enn for enkeltvedtak. Avgjørelse ved behandling av søknader om serviceskilt og virksomhetsvisning har imidlertid så stor likhet med enkeltvedtak etter forvaltningsloven, at det er innført egen klageadgang på denne typen skiltsaker. Behandling av denne type saker kan også medføre krav om betaling av egenandel. Vedtak om betaling av egenandel er enkeltvedtak og kan derfor påklages etter forvaltningsloven. Søker som får godkjent skilting, eller som ønsker skilting opprettholdt ved utskifting av eksisterende skilt, skal gjøres oppmerksom på at det kan klages på fastsettelsen av egenandelen. Både for søker og skiltmyndighet er det enklest at samme type klagebehandling kan brukes for hele skiltsaken.

Klageadgang

Hva det kan klages på:

- Helt eller delvis avslag på søknad om oppsetting av serviceskilt eller virksomhetsvisning.
- Pålegg om endring av serviceskilt eller virksomhetsvisning, inklusive fjerning av slik skilting.
- Krav om egenandel og beregning av denne for slik skilting.

Hvem kan klage:

- Søker

Krav til klagen:

Klagen skal være skriftlig og må inneholde:

- Henvisning til det vedtak (brev) det klages på
- Beskrivelse av hva det klages på, f.eks.:
  - Avslag på søknad
  - Delvis avslag på søknad
  - Krav om egenandel
  - Størrelsen på egenandelen
- Kort begrunnelse for klagen
- Underskrift

Vegdirektoratet er klageinstans for riksveg og fylkesveg, men søker skal sende klagen til den enheten som først har behandlet saken.

Behandling av klagen

For saker som behandles av Statens vegvesen, gjelder følgende:

- Klagesaken bør først behandles av samme saksbehandlende enhet som opprinnelig har behandlet saken.
- Enheten vurderer saken på nytt ut fra de opplysninger klageren framfører. Enheten kan ut fra dette innvilge den opprinnelige søknaden. I så fall skal det gis en kort begrunnelse for hvorfor saken nå er vurdert annerledes. Klagesaken er dermed avgjort.
- Hvis enheten ikke finner grunnlag for å endre vedtaket, sendes saken videre til regionen. Oversendelsen bør inneholde:
  - Opprinnelig søknad og svar på søknaden
  - Klagen
  - Oversendelsesbrev som inneholder:
    - Kort redegjørelse for saksgang
    - Hvilke forhold tilsier avslag på søknaden
    - Eventuelle kommentarer til de argumenter klager framfører i klagen
    - Hvilke alternative løsninger har vært foreslått og vurdert både ved behandling av søknaden og vurdering av klagen?
    - På hvilken måte har disse alternativene vært lagt fram for søker?
    - Kart, bilder og annen dokumentasjon
- Regionen vurderer klagen. De kan innvilge søknaden, og skal da begrunne hvorfor saken nå vurderes annerledes enn ved første gangs behandling av saken. Klagesaken er dermed avgjort.
- Hvis regionen opprettholder avgjørelsen, sendes saken videre til Vegdirektoratet. Ved videre-sending av klagesaken til Vegdirektoratet, skal kopi av oversendelsesbrevet alltid sendes klager. Klager skal få en kort frist (vanligvis 10 dager) til å sende eventuelle supplerende opplysninger.
- Vegdirektoratet kan opprettholde eller endre avgjørelsen, men skal alltid gi en begrunnelse. Vegdirektoratets avgjørelse er endelig. Avgjørelse skal sendes klager, med kopi til de instanser som har behandlet saken.

5.5 Regler for bruk av de enkelte symboler

Serviceskilt 601 – 650

601 Radiokanal

Skiltforskriften:
Skiltet angir frekvens for radiokanal som gir spesielle trafikkmeldinger.

Utforming:
Skiltmønster.
Tekst for radiofrekvens kan variere.

601 Radiokanal

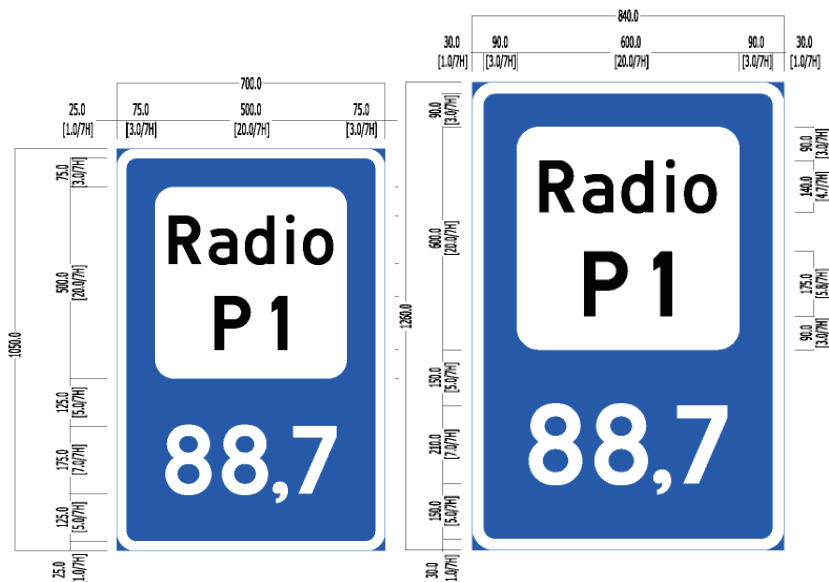
Skilt 601 skal bare brukes som enkeltstående serviceskilt, og skal ikke kombineres med andre servicesymboler eller plasseres sammen med andre serviceskilt.

Skilt 601 skal brukes ved tunneler utstyrt med egen antennekabel for sending av spesiell trafikkinformasjon, eller for sending av ordinære radio-program hvor Statens vegvesen har mulighet til å bryte programmet for å gi meldinger til trafikantene. Skiltet skal settes opp foran tunnelen og gjentas etter behov i lange tunneler. Nærmere bestemmelser er gitt i håndbok N500 Vegtunneler.

Skilt 601 kan også settes opp på vegstrekninger hvor offentlig myndighet kan bryte programmet for å gi viktig informasjon om veg- og trafikkforholdene, som f.eks ved fjelloverganger.

Skiltet skal ikke brukes til generell informasjon om frekvens for radiokanaler, selv om radiokanalen sender trafikkmeldinger.

Skiltet skal suppleres med gult oppmerksomhetssignal, 1098 Gult blinksignal, som aktiveres når det sendes spesielle meldinger til trafikantene.

Figur 5-5.1 Utforming av skilt 601, størrelse MS og SS

602 Førstehjelp
Utforming: Skilmønster

602 Førstehjelp

Symbol 602 skal bare brukes på vegvisningsskilt for legevakt som har døgnbemannet akuttmottak.

Tekst som «Legevakt», «Sykehus», o.l. kan angis på vegvisningsskilt sammen med symbol 602. Navn på institusjonen kan angis dersom dette er nødvendig av vegvisningshensyn.

605 Nødtelefon
Utforming: Skilmønster

605 Nødtelefon

Symbol 605 kan brukes på serviceskilt som markerer sted med nødtelefon. Symbolet kan kombineres med symbol 606 Brannslukkingsapparat og skilt 555 Havarilomme.

606 Brannslukkingsapparat
Utforming: Skilmønster

606 Brannslukkingsapparat

Symbol 606 kan brukes på serviceskilt som markerer sted med brannslukkingsapparat som er satt opp av hensyn til de vegfarende, f.eks. i vegtunneler.

Symbolet kan kombineres med symbol 605 Nødtelefon og skilt 555 Havarilomme.

Figur 5-2 Markering av nødhjelp (600.21V)

608 Kjøretøyverksted
Utforming: Skilmønster

608 Kjøretøyverksted

Symbol 608 kan brukes for å vise til autorisert bilverksted i områder hvor verksteder er sjeldne. Det forutsettes at verkstedet ikke bare reparerer spesielle bilmerker.

Symbol 608 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt.

Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet, og stedsnavn kan angis. Bedriftsnavn skal ikke vises.

609 Hurtiglading av motorvogn

Utforming: Skiltmønster

609 Hurtiglading av motorvogn

Symbol 609 kan brukes for å vise til hurtigladepunkt med en teoretisk maksimal ladeeffekt på 43 kW eller mer, eventuelt med effektdeling, og som er åpent for alle ladbare motorvogner som benytter seg av ikke-proprietære løsninger for hurtiglading.

Lading skal være mulig hele døgnet (døgnåpent, nattevakt eller automat).

Symbol 609 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet, og stedsnavn kan angis. Bedriftsnavn eller logo skal ikke vises.

610.1 Drivstoff

Utforming: Skiltmønster

610 Drivstoff

Symbol 610.1 kan brukes for å vise til bensinstasjoner. Symbol 610.2 kan brukes for å vise til anlegg for den angitte typen drivstoff.

Symbol 610 bør bare brukes for stasjoner hvor drivstoff er tilgjengelig hele døgnet (døgnåpent, nattevakt eller automat) i følgende tilfeller:

1. Til forvarsling og avkjøringsvegvisning for stasjoner på motorveger og motortrafikkveger. Forvarslet bør stå minst 1 km foran avkjøringspunktet. Betingelsene for slik skilting er følgende:
  - Stasjonen er anlagt for hovedsakelig å betjene trafikken på motorvegen/motortrafikkvegen.
  - Stasjonen er anlagt i direkte tilknytning til vegen, med egen av- og påkjøring eller med god adkomst via vegkryss.
2. Skilting med symbol 610.1 kan skje på andre veger dersom stasjonen eller stasjonens masteskilt ikke er synlig i tide for sikker avkjøring, og anlegget oppfyller de samme betingelsene som i pkt. 1.
3. Symbol 610.1 kan brukes for bensinstasjoner i områder hvor det er unormalt langt mellom stasjonene langs den aktuelle vegruten. Symbolet kan brukes på følgende måter:
  - a) På hvite avstandsskilt etter utfart fra tettsted med bensinstasjon – se skilt 725 Avstandsskilt.
  - b) På serviceskilt foran siste bensinstasjon før lengre strekning uten slikt tilbud med angivelse av avstanden til neste stasjon.
  - c) For vegvisning til stasjon som ligger ved annen veg, dersom samlet kjørelengde til/fra stasjonen er betydelig mindre enn avstanden til neste stasjon på vegruten.
4. Symbolene 610.2 kan brukes for å vise til anlegg som tilbyr alternativt drivstoff. Avstanden fra vegen det vises fra til anlegget bør ikke overstige 5 km, og dersom avstanden overstiger 500 meter bør den angis på vegviser.

Symbol 610 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet, og stedsnavn kan angis. Bedriftsnavn, logo eller drivstoffmerke skal ikke vises.

Det skal ikke vises til andre alternative drivstofftyper enn LPG, CNG eller H₂. Symbol 610.2 kan brukes i kombinasjon med symbol 610.1.

610.2 Drivstoff (eks.)

610.2 Drivstoff (eks.)

Utforming: Skiltmønster
Tekst for drivstofftype kan variere

611 Toalettømmeanlegg

Skilteforskriften: Skiltet angir mottaksanlegg for toalettavfall fra campingvogner, bobiler og busser.

Utforming: Skiltmønster

611 Toalettømmeanlegg

Symbol 611 kan brukes for å vise til anlegg som kan ta imot toalettavfall fra aktuelle kjøretøytyper; campingvogner, bobiler og busser, og for å markere hvor selve mottaksanlegget er plassert inne på et serviceanlegg.

Anlegget må være godkjent av kommunen som mottak for alle aktuelle typer toalettavfall.

Anlegget skal være allment tilgjengelig for mottak av toalettavfall i normal åpningstid for serviceanlegg og ha tilfredsstillende avkjørselsforhold og manøvreringsplass for campingvogner, bobiler og busser.

Symbolet kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med andre servicesymboler.

612 Toalett

Utforming: Skiltmønster

612 Toalett

Symbol 612 kan brukes for å vise til offentlig toalett som ikke ligger på rasteplass, eller til privat toalett hvor vegmyndighetene har inngått særskilt avtale om at toalettet kan brukes av alle vegfarende. Toalettet skal være tilgjengelig hele døgnet og skal være tilgjengelig for rullestolbrukere.

Symbolet skal ikke brukes sammen med symbolene 610 Drivstoff eller 616 Spisested, fordi det forutsettes at toaletter der er tilgjengelig for de vegfarende.

Symbol 612 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt.

613.1 Rasteplass

613 Rasteplass

Symbol 613 skal brukes for å angi rasteplasser som Statens vegvesen har ansvaret for, eller hvor det foreligger avtale med private om drift, og som oppfyller følgende standardkrav:

- ligger i direkte tilknytning til vegen
- er fysisk atskilt fra kjørebanelen med rekkverk eller grøntareal
- minst er utstyrt med flere bord og benker, samt avfallsdunk

613.2 Rasteplass

Symbol 613.2 skal brukes når rasteplassen har toalett. Toalettet skal være tilgjengelig for rullestolbrukere.

På veger med ÅDT>3000 (SDT>5000) bør det bare skiltes for den trafikketretning som får rasteplassen på sin høyre side.

Rasteplasser bør forvarsles i en avstand på minst 1 km og maksimalt 2 km.

Andre servicetilbud på eller i tilknytning til rasteplassen kan også angis, f.eks. bensinstasjon. For hovedrasteplasser kan navn angis over symbolene på skiltet. Sammen med forvarslingen bør avstanden til neste rasteplass med tilsvarende eller bedre servicetilbud angis.

Symbol 613 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt.

Figur 5-5.3 Serviceskilt med symbol 613.2 Rasteplass

614 Enklere servering

Utforming: Skiltmønster

614 Enklere servering

Symbol 614 kan brukes for:

- meget enkle kafeer
- spisesteder som ikke serverer varm mat, eller som bare serverer enkle varme retter
- forvarsling av kiosk

Stedet skal ha kommunal bevilling til å drive slik virksomhet i henhold til serveringsloven, og bør være åpent for alle vegfarende minst 8 timer hver dag.

Det skal bare vises til steder som ligger inntil den vegen det skiltes på.

Symbolet kan brukes på serviceskilt og om nødvendig også på vegviser ved avkjørsel. Symbolet skal ikke brukes i forbindelse med bensinstasjoner eller campingplasser.

Type serveringssted kan angis på skiltet. Bedriftsnavn skal ikke vises.

616 Spisested

Utforming: Skiltmønster

616 Spisested

Symbol 616 kan brukes for spisesteder hvor det serveres varme middagsretter i egne lokaler med bord og stoler.

Stedet skal ha kommunal bevilling til å drive slik virksomhet i henhold til serveringsloven og bør være åpent for vegfarende minst 8 timer hver dag.

Symbolet skal ikke brukes for hoteller og andre overnattingssteder hvor servering bare er tilgjengelig i de faste spisetidene for stedets gjester.

Avstanden fra vegen det vises til fra spisestedet bør ikke overstige 5 km, og avstanden skal angis på vegviser. I mer spredtbygde områder kan det vises til steder som ligger lenger fra vegen. I slike tilfeller må det vurderes hvor langt det er mellom spisestedene langs den vegen det vises fra.

Symbol 616 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet. Stedsnavn kan angis. Bedriftsnavn kan vises i stedet for stedsnavn dersom dette er nødvendig for å skille mellom flere anlegg.

Fellesbestemmelser for symbolene 618, 621 og 622

Symbolene 618 Campingplass, 621 Bobilplass og 622 Campinghytter kan brukes for steder som kan dokumentere at de tilfredsstillere minstekravene for godkjenning av slike steder i regler utarbeidet av NHO Reiseliv.

Det kan vises til steder som ligger inntil ca. 10 km fra den vegen det vises fra. I mer spredtbygde områder kan det vises til steder over lenger avstand.

Symbolene 618, 621 og 622 kan kombineres på samme skilt. Det viktigste tilbudet vises som første symbol.

Stedsnavn eller navn på serviceanlegget kan angis, men uten tilleggsord som «camp», «camping», «campingplass» o.l. Stjerner som angir standard eller initialer for den organisasjon som plassen er tilknyttet skal ikke vises.

Symbolene 618, 621 og 622 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolene kan også kombineres med symboler for andre service-tilbud på stedet.

Figur 5-5.4 Eksempler på serviceskilt for campinganlegg

618 Campingplass
Utforming: Skiltmønster

618 Campingplass

Symbol 618 kan brukes for campingplasser som er tilrettelagt for telt, campingvogner og bobiler. Plassen kan i tillegg ha campinghytter.

Campingplassen må kunne dokumentere at den oppfyller kvalitetskravene for en stjerne, jf. godkjenningsregler utarbeidet av NHO Reiseliv. Campingplasser som søker om serviceskilt må selv dokumentere at de tilfredsstillere kravene i form av et egenerklæringsskjema. Det er ikke nødvendig at campingplassen er tilknyttet NHO Reiseliv, NAF eller andre.

621 Bobilplass
Utforming: Skiltmønster

621 Bobilplass

Symbol 621 kan brukes for plasser som har minst 8 plasser som er spesielt beregnet for oppstilling av bobiler, og som ikke er beregnet for oppstilling av campingvogner.

Plassene skal ha vannforsyning og avfallsmottak, og skal ikke ha lengre avstand fra nærmeste mottaksanlegg for toalettavfall enn 3 km.

622 Campinghytter
Utforming: Skilmønster

622 Campinghytter

Symbol 622 på serviceskilt kan brukes for steder som driver utleie av campinghytter, og som kan dokumentere at det oppfyller kvalitetskravene for en stjerne, jf. godkjeningsregler utarbeidet av NHO Reiseliv.

Steder med færre enn 4 utleiehytter kan bare bruke vegviser i avkjørsel. Stedet skal dokumentere at det er godkjent som foretak som driver utleie av overnattingstilbud.

Figur 5-5.5 Vegvisning til «Hytte»

624 Vandrerhjem
Utforming: Skilmønster

624 Vandrerhjem

Symbol 624 kan brukes for vandrerhjem som drives av organisasjon tilsluttet Hostelling International, eller som kan dokumentere at de oppfyller de samme kvalitetskrav som stilles av Hostelling International, og som tilfredsstiller myndighetenes krav til overnattingsbedrifter.

Symbol 624 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet, og stedsnavn kan angis.

625 Rom og frokost
Utforming: Skilmønster

625 Rom og frokost

Symbol 625 kan brukes for overnattingssteder som tilbyr enkel servering (frokost) til sine overnattingsgjester.

Symbol 625 kan bare brukes på vegviser i avkjørsel. Avstand over 200 meter bør angis på skilt. Navn på overnattingssted kan angis.

Stedet bør ikke ligge mer enn 1 km fra avkjørselen. Stedet skal dokumentere at det er godkjent som foretak som driver utleie av overnattingstilbud.

Figur 5-5.6 Vegviserfløy for symbol 625 Rom og frokost

626 Overnattingssted
Utforming: Skilmønster

626 Overnattingssted

Symbol 626 kan brukes for overnattingssteder som tilfredsstiller myndighetenes krav til slik virksomhet. Stedet skal være godkjent som virksomhet som driver forretningsmessig utleie av overnattingstilbud.

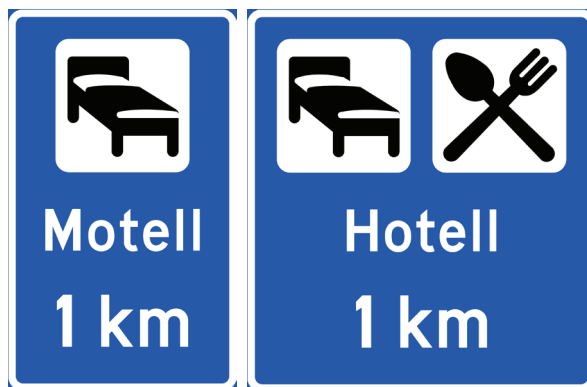
Det kan vises til overnattingssteder som ligger inntil ca. 10 km fra den vegen det vises fra, og som hovedsakelig betjener trafikken på denne vegen. I svært spredtbygde områder kan det vises over lengre avstand.

Symbol 626 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Symbolet kan kombineres med symboler for andre servicetilbud på stedet.

Stedsnavn eller bedriftens art (Hotell, Motell, Fjellstue o.l.) kan angis. Bedriftsnavn kan i stedet vises dersom det er nødvendig for å skille mellom flere virksomheter.

Mindre herberger med inntil 4 rom og 8 senger kan bare gis tillatelse til bruk av vegviser i avkjørsel. Stedet bør ikke ligge mer enn 1 km fra avkjørselen. Stedet skal dokumentere at det er godkjent som foretak som driver utleie av overnattingstilbud.

Avstand over 200 meter bør angis på vegvisningsskilt.

Figur 5-5.7 Serviceskilt med symbol 626 Overnattingssted

635 Informasjon
Utforming: Skilmønster

635 Informasjon

Symbol 635 kan brukes for å vise til informasjonskart og andre informasjonstavler av særlig interesse for turister eller andre vegfarende. Symbolet kan også vises på informasjonstavle.

Symbol 635 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt.

På vanlige serviceskilt skal det angis tekst om informasjonens art (turistinformasjon), eller det sted informasjonen gjelder. I det siste tilfellet bør symbolet ikke kombineres med andre servicesymboler. På serviceskilt som plasseres i kombinasjon med skilt 727 Stedsnavnskilt, skal slik tekst sløyfes.

Figur 5-5.8 Serviceskilt med symbol 635 Informasjon

637 Turistkontor

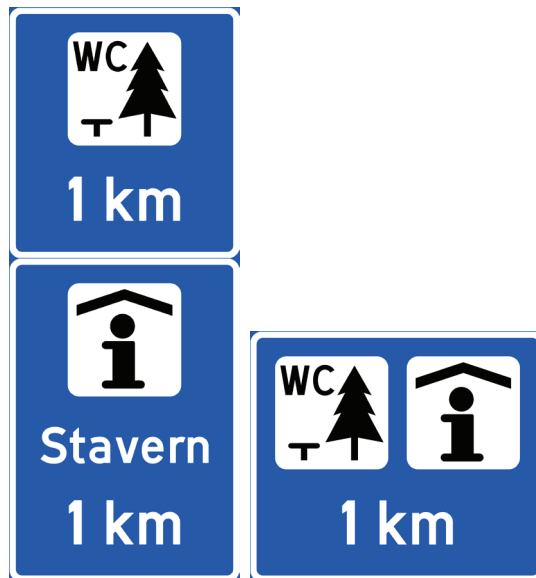
Utforming: Skiltmønster

637 Turistkontor

Symbol 637 kan brukes for å vise til turistinformasjonskontor som har autorisasjon i klasse 1 fra «Autorisasjonsstyret for turistinformasjonskontorer i Norge». Symbolet skal ikke brukes for andre turistkontor.

Symbol 637 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt.

På serviceskilt kan det angis hvilket sted eller område det gis informasjon for. I så fall bør ikke symbolet kombineres med andre servicesymboler enn symbol 635.

Figur 5-5.9 Serviceskilt med symbol 637 Turistkontor

640 Severdigheter

640.10 Severdighet

Skiltforskriften: For severdighet av særlig stor betydning kan symbolet erstattes av symbol tilpasset severdigheten.

Utforming: Skiltmønster

640.10 Severdighet

Symbol 640.10 kan brukes for severdighet som er betydningsfull eller interessant for mer enn noen få spesielt interesserte, f.eks., fortidsminne, historisk byggverk eller spesielt naturfenomen. Symbolet skal ikke brukes for rent kommersielle anlegg som fornøyelsesparker. Severdigheten skal være vurdert og anbefalt av kompetent myndighet på fylkesnivå, f.eks. fylkeskonservator eller miljøvernavdeling.

Utendørs severdigheter skal være tilgjengelig døgnet rundt, hvis det ikke på grunn av fare for hærverk eller lignende er behov for å stenge stedet om natten. Utendørs severdigheter skal ha informasjonstavler som gir fylldig informasjon om stedet på flere språk.

Severdigheter som hovedsakelig er innendørs, skal være åpne for publikum minst 5 dager i uken i turistsesongen, og skal være tilgjengelig etter avtale ellers i året. Informasjon om stedet skal være tilgjengelig på flere språk, også når stedet er stengt.

Symbol 640.10 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Navn og/eller art av severdighet skal angis.

640.101, 640.102 og 640.103 kan brukes istedenfor 640.10 for steder som er innehavere av disse symbolene.

Figur 5-5.10 Serviceskilt med symbol 640.10 Severdighet

640.101 Verdensarv

Utforming: Skiltmønster

640.101 Verdensarv

For steder som står på UNESCOs liste over verdensarvsteder kan UNESCOs symbol for «World Heritage Site» brukes sammen med navnet på stedet. Vegdirektoratet skal i hvert enkelt tilfelle godkjenne bruken av dette symbolet. I noen tilfeller kan verdensarvsymbolet erstattes med et eget symbol for stedet, men dette skal også godkjennes av Vegdirektoratet. Skiltingens omfang og detaljutforming skal vurderes av den enkelte region.

640.102 Nasjonale festningsverk

Utforming: Skiltmønster

640.102 Nasjonale festningsverk

Symbol 640.102 skal bare brukes av festninger som står på Forsvarsbyggs liste over nasjonale festningsverk.

640.103 Olavsrosa

Utforming: Skiltmønster

640.103 Olavsrosa

Symbol 640.103 skal bare brukes av steder som er innehaver av Olavsrosa (Norsk kulturarvs kvalitetsmerke).

Spesiell severdighet

For severdigheter av internasjonal eller særlig stor nasjonal betydning kan Vegdirektoratet godkjenne bruk av annet symbol enn symbol 640.10 for bruk på serviceskilt og vegvisningsskilt. Dette kan for eksempel være svært kjente severdigheter med over 100.000 besøkende i året.

Figur 5-5.11 Spesiell severdighet med eget symbol

640.12 Museum/galleri

Utforming: Skiltmønster

640.12 Museum/galleri

Symbol 640.12 kan brukes for alle museer som:

- tilfredsstillter fellesbestemmelsene for symbol 640
- er åpent minst 5 dager i uken i turistsesongen og ellers etter avtale
- og som er anbefalt av fylkeskommunal kulturmyndighet

Symbol 640.12 kan også brukes for gallerier som har en stor avdeling med faste eller skiftende utstillinger som ikke er salgsutstillinger. Det stilles samme krav til åpningstid som for museum.

Symbol 640.12 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Navn og/eller museumsart skal angis på serviceskilt og på de første vegvisningsskiltene som viser til stedet.

Figur 5-5.12 Serviceskilt med symbol 640.12 Museum/galleri

640.20 Utsiktspunkt
Utforming: Skiltmønster

640.20 Utsiktspunkt

Symbol 640.20 kan brukes for å forvarsle eller vise til utsiktspunkt.

Det bør bare skiltes til plass inntil veien, hvis ikke utsiktspunktet er meget godt kjent eller har en helt spesiell kvalitet. I så fall skal avstand til parkeringsplass angis på vegviser.

Det bør ikke vises til utsiktspunkt som har mer enn 500 meter gangavstand fra parkeringsplass. Gangveg fram til utsiktspunktet bør være tilrettelagt for rullestol og være godt merket.

Symbol 640.20 kan brukes på serviceskilt og vegvisningskilt. Navn kan angis på skilt.

Figur 5-5.13 Bruk av symbol 640.20 Utsiktspunkt

640.30 Naturfredet område
Utforming: Skiltmønster

640.30 Naturfredet område

Symbol 640.30 kan brukes på følgende måter:

- i kombinasjon med 635 eller 637 for å vise til informasjon om nasjonalparker eller besøks-senter for nasjonalparker
- for å vise til startpunkt for turer i nasjonalparker/naturfredet område, og kan da kombineres med symbol 650.20 og/eller 650.21.

Symbol 640.30 kan brukes på serviceskilt og vegvisningsskilt. Dersom startpunktet ligger i direkte tilknytning til det naturfredete området, kan navn på området angis. Ellers angis navn på startpunktet.

Figur 5-5.14 Bruk av symbol 640.30 Naturfredet område

650 Aktiviteter, friluftsliv m.m.

650.10 Badeplass

Utforming: Skiltmønster

650.10 Badeplass

Symbol 650.10 kan brukes for å angi offentlig badeplass eller annen bade-
plass som kommunen ønsker å vise til og som er åpen for alle vegfarende.

Symbolet kan brukes på hvite vegvisningsskilt, eller på blått eller brunt ser-
viceskilt hvis slikt skilt likevel skal settes opp for andre tilbud på det aktu-
elle stedet.

Navn på badeplassen kan angis, men uten tilleggsord som bad, badestrand
o.l.

Innendørs badeanlegg skal ikke skiltes med symbol 650.10, men kan få
vegvisning med vegvisningssymbol 790.20 Svømmehall.

Figur 5-5.15 Bruk av symbol 650.10 Badeplass

650.11 Fiskeplass

Utforming: Skiltmønster

650.11 Fiskeplass

Symbol 650.11 kan brukes for å vise til fiskeplass som er åpen for alle veg-
farende, og hvor det kan fiskes fra land.

Bruk av symbolet skal være anbefalt av lokal friluftsliv- eller turistorganisasjon.
Det kan skiltes til kommersielle fiskeanlegg, men det skal da være mulig for
alle vegfarende å få adgang mot betaling på stedet. Det skal ikke skiltes til
rene salgssteder for fiskekort.

Symbolet kan brukes på hvite vegvisningsskilt eller på blått eller brunt serviceskilt hvis slikt skilt likevel skal settes opp for andre tilbud på det aktuelle stedet. Navn på anlegget kan angis.

Figur 5-5.16 Bruk av symbol 650.11 Fiskeplass

650.20 Tursti

Utforming: Skiltmønster

650.20 Tursti

Symbol 650.20 kan brukes for å vise til utgangspunkt for merket turveg/tursti. På stedet skal det være informasjonstavle som viser tilbudet av merkede turveger og -stier i området.

Symbolet kan også brukes sammen med navn på kjent turmål som nås fra utgangspunktet. I så fall skal symbolet brukes sammen med symbol 767 Parkering for å markere at det vises til parkeringsplass for turer til dette målet, og at det ikke viser bilveg til turmålet.

Bruk av symbolet skal være anbefalt av turist- eller friluftsansjen som dekker flere kommuner, samt av den kommune hvor stedet ligger.

Symbolet kan brukes på hvite vegvisningsskilt eller på blått eller brunt serviceskilt hvis slikt skilt likevel skal settes opp for andre tilbud på det aktuelle stedet.

650.21 Skiløype

Utforming: Skiltmønster

650.21 Skiløype

Symbol 650.21 kan brukes for å vise til utgangspunkt for merket skiløype. På stedet skal det være informasjonstavle som viser tilbudet av merkede skiløyper i området.

Symbolet kan også brukes sammen med navn på kjent turmål som nås fra utgangspunktet. I så fall skal symbolet brukes sammen med symbol 767 Parkering for å markere at det vises til parkeringsplass for turer til dette målet, og at det ikke viser til bilveg til turmålet.

Bruk av symbolet skal være anbefalt av turist- eller friluftsansjen som dekker flere kommuner, samt av den kommune hvor stedet ligger.

Symbolet kan brukes på hvite vegvisningsskilt eller på blått eller brunt serviceskilt hvis slikt skilt likevel skal settes opp for andre tilbud på det aktuelle stedet. Det er ikke nødvendig å tildekke symbolet om sommeren dersom parkeringstilbudet kan brukes.

Figur 5-5.17 Bruk av symbolene 650.20 Tursti og 650.21 Skiløype

650.40 Gardsmat/
bygdeturisme

Utforming: Skiltmønster

650.40 Gardsmat/bygdeturisme

Symbol 650.40 kan brukes for å vise til bygdeturismevirksomhet. Med bygdeturisme menes:

- overnattings- og/eller serveringstilbud på landsbygda med tilknytning til primærnæringene
- salg av matprodukter produsert under betegnelsen «gardsmat», «lokalmat» eller «tradisjonsmat»
- spesielle aktivitetstilbud med utgangspunkt i primærnæringene

Symbolet kan bare brukes av virksomheter som enten kan vise til at de tilfredsstiller kravene for å bli medlem eller som er medlem av HANEN, se www.hanen.no/veghanen. Godkjent egenerklæring fra HANEN skal ligge ved søknaden. HANEN er ansvarlig for å føre register over godkjente bedrifter. Kopi av svarbrev til søker sendes til HANEN.

Symbolet kan brukes på hvite vegvisningsskilt som viser til virksomheten, hvis stedet oppfyller kravene for virksomhetsvisning. Symbolet kan kombineres med andre servicesymboler for stedet. Navn på stedet eller en beskrivelse av tilbudet bør angis.

Symbolet kan brukes på blått serviceskilt hvis stedet tilfredsstiller kravene for ett eller flere av symbolene 614 Enklere servering, 616 Spisested, 618 Campingplass, 621 Bobilplass, 622 Campinghytter eller 626 Overnattingssted.

Serviceskiltet skal ha utfyllende tekst under symbolene med navn på stedet eller en beskrivelse av tilbudet:

- Hvis det er flere typer tilbud på stedet, bør gårdsnavn eller lignende angis.
- Hvis det hovedsakelig er ett tilbud, som f.eks. salg av gardsmat eller ridetilbud, bør et stikkord som beskriver virksomheten brukes.

Symbolet kan brukes på brune service- eller vegvisningsskilt bare hvis andre regler tilsier bruk av slike skilt for det aktuelle stedet, f.eks. hvis stedet tilfredsstiller kravene for severdighetsskilting.

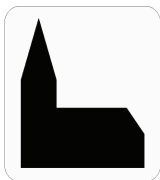

Figur 5-5.18 Bruk av symbol 650.40 Gardsmat/bygdeturisme

790 Vegvisningssymboler

Vegvisningssymbolene i 790-serien kan brukes på hvite vegvisningsskilt eller på hvitt felt på gule eller blå vegvisningsskilt.

790.10 Kirke

Utforming: Skiltmønster

790.10 Kirke

Symbol 790.10 kan brukes for visning til vigslede kirker og kapell.

Navn på kirken bør angis i tillegg til symbolet, hvis det ikke står sammen med geografisk visning til samme sted. Symbolet skal ikke benyttes for forsamlingslokaler, bedehus, ikke-kristne trossamfunn eller lignende.

Symbolet kan brukes i kombinasjon med symbol 640.10 Severdighet på brunt serviceskilt eller brunt vegvisningsskilt.

For stavkirker er det utarbeidet et eget symbol. For eventuell bruk av dette, ta kontakt med Vegdirektoratet.

790.15 Næringsområde

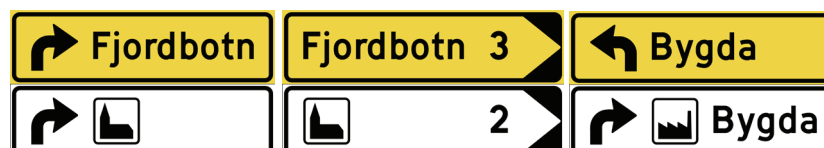
Utforming: Skiltmønster

790.15 Næringsområde

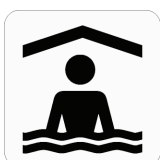
Symbolet 790.15 kan brukes for visning til næringsområder.

Visning til næringsområder skal erstatte visning til de enkelte bedrifter i et område med mer enn 2 enkeltbedrifter. Navn på området bør angis og dette skal være godkjent av kommunen.

Symbolet skal bare brukes på skilt som viser til klart avgrenset område hvor det hovedsakelig er næringsvirksomhet. Næringsområder kan inneholde industri, lager, kontor- og forretningsvirksomhet.

Figur 5-5.19 Bruk av symbolene 719.10 Kirke og 719.15 Næringsområde

790.20 Svømmehall

Utforming: Skiltmønster

790.20 Svømmehall

Symbol 790.20 kan brukes for vegvisning til svømmehall eller badeanlegg som er åpen for publikum minst 5 ganger per uke.

Navn på svømmehallen kan angis.

790.30 Alpinanlegg

Utforming: Skiltmønster

790.30 Alpinanlegg

Symbol 790.30 kan brukes for vegvisning til alpinanlegg.
Navn på anlegget bør angis.

790.31 Hoppbakke

Utforming: Skiltmønster

790.31 Hoppbakke

Symbol 790.31 kan brukes for vegvisning til hoppbakkeanlegg.
Navn på anlegget bør angis.

790.32 Skistadion

Utforming: Skiltmønster

790.32 Skistadion

Symbol 790.32 kan brukes for vegvisning til skistadion med preparerte trenings- og konkurranseløyper.
Navn på anlegget bør angis.

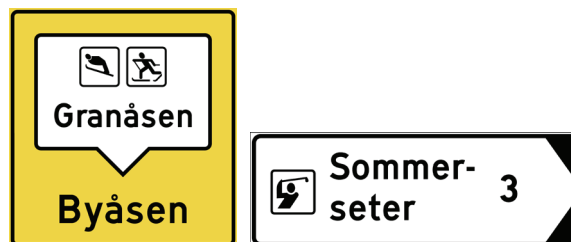

790.40 Golfbane

Utforming: Skiltmønster

790.40 Golfbane

Symbol 790.40 kan brukes for vegvisning til golfbane som har minst 9 hull og som er åpen for andre enn bare medlemmer.
Navn på anlegget bør angis.

Figur 5-5.20 Vegvisningsskilt med symbol 790

Vedlegg del 5

1. Utregning av egenandeler
2. Søknadsskjema

Vedlegg 1: Eksempler på beregning av egenandeler

Serviceskilt størrelse MS:		
2 symboler	à kr 1200	kr 2400
En tekstlinje 140 mm	à kr 1200	kr 1200
SUM skilt		kr 3600

Serviceskilt størrelse SS:		
2 symboler	à kr 1200	kr 2400
En tekstlinje 175 mm	à kr 2400	kr 2400
SUM skilt		kr 4800

Serviceskilt størrelse LS:		
4 symboler	à kr 1200	kr 4800
To tekstlinjer 126/140 mm	à kr 1200	kr 2400
SUM skilt		kr 7200

Serviceskilt størrelse MS:		
4 symboler	à kr 1200	kr 4800
En tekstlinje 140 mm	à kr 1200	kr 1200
En tekstlinje 175 mm	à kr 2400	kr 2400
SUM skilt		kr 8800

Vanlig vegviser, 50 km/t, teksthøyde 105 mm:		
1 symbol	à kr 600	kr 600
En tekstlinje	à kr 1200	kr 1200
SUM skilt		kr 1800

Vegviserfløy (tosidig), 105 mm:		
1 symbol	à kr 600	kr 600
En tekstlinje	à kr 1200	kr 1200
SUM skilt		kr 1800

Egenandel beregnes for alle skilt som settes opp, selv om noen av skiltene er like.

Det skal ikke beregnes merverdiavgift av egenandeler.

Statens vegvesen

Vedlegg 2: Søknad om serviceskilt eller virksomhetsvisning

Søkers navn		Servicestedets eller virksomhetens navn	
Søkers telefon		Søkers eller virksomhetens e-postadresse	
Søkers postadresse		Servicestedets gateadresse og/eller kommune/gnr/bnr	
Servicestedets lokalisering i forhold til riksveg/fylkesveg (beskriv eller legg ved kart)			
Type virksomhet			
Service- eller vegvisningssymboler og tekst som ønskes på offentlige trafikkskilt (legg evt. ved skisse)			
Symbol nr		Tekst	
Er avkjørsel tidligere godkjent av vegvesenet til samme formål: Ja Nei (Stryk det som ikke passer)			
Er parkeringsareal tidligere godkjent av vegvesenet til samme formål? Ja Nei (Stryk det som ikke passer)			
Om mulig legges kopi av godkjenningsskilt for avkjørsel/parkering ved søknaden. Hvis virksomheten er avhengig av andre godkjenninger (jf. bestemmelsene i skiltnormalen), skal kopi av disse vedlegges. Følgende kopier vedlegges:			
1			
2			
3			
4			
Tilleggsopplysninger (bruk evt. eget ark):			
<p>Jeg aksepterer følgende betingelser for oppsetting av serviceskilt og/eller virksomhetsskilt, jf. skiltnormalen del 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kravene/kriteriene i normalen for bruk av de enkelte symboler og skilt skal alltid oppfylles og følges. - Dersom egenandel kreves, må denne betales før skilt oppsettes. Ønske om endring av skilting medfører ny egenandel. - Ved brudd på betingelsene/forutsetningene for skiltingen, kan Statens vegvesen fjerne de oppsatte skiltene. Dette gjelder også hvis det for virksomheten settes opp ulovlig reklame. - Ved lengre stenging av virksomheten, eller opphør av virksomhet, skal Statens vegvesen varsles, om mulig i god tid på forhånd. 			
Sted		Dato	Søkers underskrift

www.vegvesen.no/Fag/Publikasjoner/Handboker

ISBN 978-82-7207-692-3

Trygt fram sammen